

Lehullott az első hó, mikor írom e sorokat a Múzeumok Őszi Fesztiválja programról, s egy éjszakáról, amely naptár szerint a Fesztivál Éjszakája volt, de a rendezvénysorozattól teljesen függetlenül szerveződött meg. Szorosabb értelemben véve idén négy intézmény csatlakozott a Fesztiválhoz és az Éjszakához, a Reguly Antal Múzeum és Népművészeti Alkotóház az intézményben működő civil szervezetekkel és a városi iskolákkal kötött együttműködési szerződés alapján vállalkozott a rendezvény megvalósítására. A Reguly Antal Szakképző Iskola agrárműszaki gyűjteményével, a Ciszterci Apátság templomával, az Arborétum angolparkjával a Múzeumi tanösvény program pont keretében kínálta magát a másfél hónap alatt többször is, a fesztivál arculatterve pedig a III. Béla Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény nevéhez fűződik.

– 1066 regisztrált fő vett részt az Éjszakán – mondta el Kasper Ágota főszerző, a Bakonyi Természettudományi Múzeum igazgatója. Ez a valamivel több, mint ezer fő megfordulhatott mindegyik intézményben, a különböző helyeken bejegyzett látogatottságot adták össze, így jött ki a szám – tette hozzá. Az őszi éjszakával kapcsolatban egyéb adalékokat is mondott:

- hasonlóan a Fesztiválhoz, először tavaly írták ki országosan, s akkor is csatlakozott hozzá Zirc

- idén is be volt eredetileg tervezve az országos programba, de végül lefűjták

- abból kiindulva, hogy első alkalommal az ország különböző helyein nagyon jól sikerült az éjszakai program, többen úgy döntöttek, a felülről jövő támogatás elmaradása ellenére megrendezik

- a zirci intézmények is önerőből szervezték meg a programot, s a résztvevők száma igazolja, hogy jól döntöttek, hiszen ne feledjük: semmiféle országos kampány nem segítette a Bakonyt, tehát a látogatók túlnyomó része feltehetően a város lakosságából került ki

- az Éjszaka naptári idő szerint a Fesztiválon belül volt, november 13-án, a rendezvénysorozat pedig hivatalosan 15-én fejeződött be.

Megosztom azt a tapasztalatomat Kasper Ágotával, mely szerint a zirci kulturális műsorokat vagy tudományos előadásokat feltűnően kevesen látogatják, s felteszem a kérdést – a tavalyi fesztivál látogatottsági arányához képesti összehasonlítást kérve – hogy ez érzékelhető volt-e ezen a rendezvénysorozaton. Az igazgató asszony a géphez siet, hogy pontos adatokkal tudjon szolgálni: – Tavaly a másfél hónap alatt durván 6000 regisztrált fő volt – közli a nyilvántartást, de ezt a számot hasonlóképpen kell értelmezni, mint az Éjszakára vonatkozó résztvevők számát, hiszen aki bement a múzeumba, az a könyvtárat is látogatta. – Az idén kevesebben voltak – állapítja meg, de kiderül, ez nincs kimondottan azzal összefüggésben, hogy csekély számban mennek el az emberek a zirci programokra. Tavaly ugyanis ekkor nyílt meg az Egzotikus ősmaradványok című vándorkiállítás, amely rendkívül népszerű volt, és alaposan megnövelte a vendégek számát. Nem lehet ezen csodálkozni, hiszen a kiállítás megyei körútra indult, sőt Veszprémen, Balatonalmádin, Várpalotán keresztül a Bakony fővárosából a Mecsek fővárosába is megérkezett, s most költözik majd vissza a bölcsőbe. Németh Gábor, az Országos Széchenyi Könyvtár Reguly Antal Műemlékkönyvtár vezetője a könyvtárépítész csodáit osztotta meg a vendégekkel egy pénteki napon, tulajdonképpen ő volt az, aki felvitt minket a „padlásra”, ahogy az – Örökségünk, avagy Pincétől a padlásig – a rendezvénysorozat egyik program pontjában szerepelt. A folyosóról nyílt egy ajtó arra a csigalépcsőre, amely felkalauzolt minket a Wilde család fabirodalmába. A többgenerációs asztalos-familia készítette a műemlékkönyvtár galériájának intarziáját, amelyet az idegenvezető úgy fordított le nekünk, hogy faberakás, de legtöbbször használt értelmében a bútorművesség egyik díszítő módja. A bútorokon láthattuk a mesterek szignóját, majd a galéria egyik sarkába sétáltunk, ahol Gábor – a belső tetőszerkezet eredeti épített és azt teljes mértékben leutánzó, de festett mintázatának apropóján – elmondta, hogy a második világháború idején egy német bombázó belerepült a

könyvtár épületébe, s ezért van az, hogy a minták egy része festett, bár ez messziről észrevehetően.

A hátszöveget az a történelmi adalékot is megtudhattuk, hogy a Wildék 1846 és 1856 között szorgoskodtak az intarzián, amelyet az egy évszázaddal későbbi égő repülőgéptől a szerzeteseknek sikerült megmenteniük. *A másfél hónap olyan jeles napokat érintett, mint a Márton-nap, a Zene Világnapja, vagy a Magyar Tudomány Napja.* A szervezők egyikről sem feledkeztek meg, bár a Városi Vegyeskórus – budapesti vendég-énekkar és helyi versmondók közreműködésével – önállóan szervezte meg zenés programját október elején. A városi könyvtárban dr. Mészáros Ernő akadémikus tartott előadást a különleges földi légkörről. A Reguly Antal Múzeumban november 12-én, pénteken Illés Ferenc vezetésével asszonyok tollfosztással őrizték a Márton-napi hagyományokat, egy nappal később – már a Múzeumok Őszi Éjszakájának részeként – a műemlékkönyvtár vezetősége a jeles nap másik népszokását, az újbor kóstoltatását gyakorolta a badacsonyi pincészet nedűivel. A városi könyvtár és a természettudományi múzeum közösen rendezett természetismereti vetélkedőt általános iskolások számára a programsorozat hajrájában. – Mintegy negyven fő részvételével öt csapat versenyzett – kezdte beszámolóját Kasper Ágota, aki arra a kérdésemre, hogy milyen a tapasztalata a gyerekek tudásával kapcsolatban, utalt az internet ismeretterjesztő funkciójára. Úgy vettem ki az igazgató asszony szavaiból, hogy a gyerekek tudásfája sokszor a vetélkedő kérdésköre fölé terebélyesedett. A kérdések a múzeum szakkiallításaival álltak kapcsolatban, amelyeket a benevezett csapatok ingyenesen megtekinthettek.

A Bakonyerdő kincsei című vetélkedőt a legnépszerűbb programok között tartotta nyilván a főszervező, bár hozzátette: a környékből – annak ellenére, hogy a verseny meg volt hirdetve – kevés iskola nevezett be. A másik leglátogatottabb programról már a Múzeumok Őszi Éjszakája kapcsán beszélhetünk, ez pedig a „Tollas kosztosok” időszaki kiállítás, amely egy időben nyílt meg Tarr Mari és Dunai Tamás művelődési házi színpadi estjével. A párhuzamosság mögött először az egyeztetés elmaradását véltem, de Ágota elmondása szerint ez tudatos volt: – Fel van kínálva a válogatás lehetősége, a kiállítás-megnyitó pedig részben protokolláris esemény, körülbelül negyedórán tartott. *Annak a negyedórának tudósítói szemmel tulajdonítottam jelentőséget, valóban, a sűgőlyukból elhangzott mesék után várta az érdeklődőket a kiállítóhely, s természet-esen ma is várja őket.* Az Éjszaka kapcsán az igazgató asszony kiemelte, hogy egyre több amatőr művészi csoportot tudnak bevonni a programjaikba. Nemcsak zirciekről van szó: míg a tudományos vetekedésben passzivitás mutatkozott a Bakony települései részéről, itt a hangulatért nagyesztergári daloskör és részben csetényiekből álló zenekar felelt, név szerint ki kell emelni Mavizer Erzsébetet, aki a helyi gimnázium tanára, és két együttesben is lehetett őt hallani. A természettudományi múzeum estjén gyerekek is részt vettek, persze nem vendégként: Szurgyi Zsuzsanna népi kismesterség- oktató vezetésével a Márton-naptól kísértve libaalakú szalvétatartókat készítettek, a Bicski gyerekek pedig – szülői engedéllyel – Benedek Elek nyomdokain meséltek a borról. Ezek alapján tehát elmondható: nem az Éjszaka volt a Fesztiválon, hanem egy fesztivál volt az éjszakában... Az ügyességfejlesztés ezen a napon egyébként már délelőtt kezdetét vette, Ágota elmondása szerint „A Nagy Rajzolás” programra egészen kicsi gyerekek jelentkeztek, s csak papírt és ceruzát adtak nekik, a többit a fantáziájukra bízták.

Az Éjszaka egyébként nem ért teljesen véget. Aki lemaradt róla, de szeretne egy élménnyel gazdagodni, azt tájékoztatom, hogy a madárcák csak tavasszal fognak kirepülni a Sarokból. Akkor, amikor már közelít a másik éjszaka, a nyári, Szent Iváné...

OSzk Reguly Antal Műemlékkönyvtár – nagyon kevés érdeklődő volt kíváncsi arra, hogyan készült régen a könyv, s milyen íráshordozó eszközökről beszélhettünk a múltban. Például tudták önök, hogy kezdetben nem a cellulóz, hanem a rongy használt alapanyagul a mondanivaló írásbeli kifejezésének eszközüel? A mintegy másfél órás tartalmas előadás során megismerkedhettünk Hervay Levente alperjel atyával és hallhattunk Károly Gusztáv svéd uralkodóról. Utóbbival, a hódítóval két különleges illusztráció is összefüggésbe hozható. Temetéséről olyan hosszú metszet maradt fenn, amely a barokk termet majdnem teljes szélességében betérítette. Nem véletlenül kérdeztem meg Gábortól, amikor a földön térdelve hajtogatta a panorámakép-leporellót, hogy nyissak-e esetleg ajtót. A másik az Ördög Bibliája, amelyet az érdeklődők szinte egytől-egyig a kártyával azonosítottak. Pedig a Kódex Gigászról terjedt el ez az elnevezés, ebben található egy ördögábrázolás. A könyv egy prágai bencés apátságban keletkezett a 13. században, majd a 30 éves háború svéd könyvtárfosztogatásainak köszönhetően Stockholmba került. Már a kódexre vonatkozó adatok is ördögiek: 75 kiló, 50 centi széles, 22 centi vastag és 624 oldal van benne. *Németh Gábor a néveredettel kapcsolatban egy legendát mondott el:* Prágában a vétkéért azzal büntette az apát a szerzetest, hogy egy éjszaka alatt le kell másolnia a Bibliát. A lehetetlennek tűnő feladatot a szerzetes teljesíteni szerette volna, ezért az ördögöt hívta segítségül, amely csakúgy volt hajlandó „támogatni” a szerzetest, ha ábrázolása bekerül a Bibliába. Levente atya nem kimondottan az előadásra érkezett, de a könyvtár vezetőjének kérésére felidézte a kommunista korszak könyvpusztításait. Átélté azt, amikor – Gábor elmondása szerint – vasvillával rakták fel a hatalom által klerikálisnak nevezett irodalmat a teherautóra. Megtapogattuk az előadó által kiosztott ólombetűket és igyekeztünk megfejteni az összefüggést a Zirci Glosszák mint nyelvemlék és a glossza mint újságírói műfaj között.

Reguly Antal Múzeum és Népművészeti Alkotóház – a városi könyvtár adott otthont október 29-én a „Mézes Napok” szakmai fórumának. Az eredetileg betervezett kiállítás méhészeti eszközökből és termékekből elmaradt, miképpen a mézkóstolás is. A szervező délelőtt a tudtomra adta, és a délutáni szakmai fórumot is azzal nyitotta meg, hogy drámai helyzet állt elő a méhészetben, mivel a megye több településén egy ismert méhbetegség, a nyúlós költésrothadás ütötte fel fejét. Illés Ferenc elmondta: sem az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivataltól, sem az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatától nem kapott engedélyt a programok lebonyolítására, amelyek között – a kamara-kiállítás mellett – mézkóstolás és -árusítás is szerepelt volna. Keserű méz – mondhatnánk egy 1992-es filmalkotás címét a történetre, s akkor még nem is beszéltünk a vörösiszap-sújtotta vidékről készült felvételek bemutatásáról, hiszen a katasztrófa a méhcsaládokat sem kímélte. A délutáni előadás viszont nem maradt el, ennek három napirendi pontja volt: előbb Tóth Péter Veszprém megyei szaktanácsadó adott tájékoztatást a szép számban összejövő Magas-Bakonyi Méhész Egyesület tagjainak a legsúlyosabb méhbetegségekről és az ellenük való lehetséges védekezésről, majd Illés Ferenc az egyesület alapító elnöke idézte fel a bakonyi méhészkedés elmúlt fél évszázadának legszebb pillanatait, végül egy veszprémi vállalkozó mutatta be az általa gyártott és a környéken még sehol nem használatos méhkaptárokat. Volt mit megtagyargalniuk a méhészeknek, hiszen a múzeumigazgató tapasztalata szerint az elmúlt ötven évben az ideihez hasonló rossz esztendő nem köszöntött rá társadalmukra. Az egyesület történetével kapcsolatban elmondta: az ötvenes évek végén kezdtek megalakulni az első méhész csoportok a Bakonyban, s 1960-ban egyesültek. Fényképen mutatott be több ötletes méhészetet, közöttük egy kisvasúthoz hasonlatos kaptársort.

Békefi Antal Városi Könyvtár, Művelődési Ház és Tourinform Zirc

- kiállítóhelyként és kultúráközvetítőként működtek közre a Múzeumok Őszi Fesztiválján és az Éjszakán
- a két szerepkör között voltak átfedések, kiállításait zenével, irodalommal fűszerezték
- más intézményhez köthető programnak is otthont adtak (pl.: Méhészek szakmai fóruma)
- a másfél hónap alatt festmények, fotókönyvek, méhkaptárak bemutatására is sor került az előadóteremben
- egy fiatal zirci grafikus is megismerhettünk az intézmény által
- a párosok főszerepet játszottak rendezvényeiken: zenészduó Szabó Katalin kiállítás-megnyitóján, Váradi Péter Pál és Löwey Lilla albumszerzők, Tarr Mari színházi sűgő estje Dunai Tamás érdemes művész közreműködésével
- olykor gitárpengetéstől, olykor klarinétjátéktól volt hangos a terem
- a színpadon előadóművész, színész és sűgő is megjelent
- rendezvénysorozatuknak a Művészetek találkozója címet adták, amely találó volt: a Fesztivál nyitóprogramjának, a festménykiállításnak az anyaga nem került le a másfél hónap alatt a falakról, hiába került sor időközben egyéb műsorokra a teremben
- más intézménnyel közösen is szerveztek programot, ilyen volt a Bakonyi Természettudományi Múzeumban megrendezett vetélkedő, amelyet a múzeum Baráti Köre mellett a városi könyvtárhoz köthető alapítvány, az „Együtt a könyvtárért” is támogatott
- a múzeumi éjszakához a Mesék a sűgőlyukból című előadással csatlakoztak, amelyen telház volt, a két illusztris vendég emlékezetes produkciót nyújtott
- a festménykiállításon vendégfogadásukról is tanúbizonyságot tettek a szervezők: pogácsával és borral kínáltak a művészet iránt érdeklődőket

Változnak az évszakok... A Múzeumok Őszi Éjszakáján nyílt meg a „Tollas kosztosok” című kiállítás, amelyet a közelgő, illetve most már beállító tél hívott életre. Az etetők, odúk apró magvakkal várják a madárkákat, a tárlat pedig az érdeklődőket. Tavaszig látható a kiállítás, amelyhez az Otthon-Kert Áruház adta a madáretetőket

Egy „tollas kosztos” a múzeum falán

Múzeumi éjszaka...

**Németh Gábor újdonsággal szolgált:
borkultúra-estre még nem volt példa Zircen.
A szervező arról sem feledkezett meg, hogy
Széchenyi-emlékévé van**

**A Reguly Antal Múzeum és Népművészeti
Alkotóházban asszonyok tollfosztással őrizték
a Márton-napi hagyományokat. Időnként
dalra fakadtak, volt, aki népviseletet öltött**

**Dunai Tamás klarinétjátéka a városi könyvtár
előadótermének gyertyafényében**

A Múzeumok Őszi Fesztiváljának idejére esett a Bakonyi Turisztikai Konferencia, amelyen a recepciós hölgyek Békefi Antal Városi Könyvtár, Művelődési Ház és Tourinform Zircen íróeszközt ajándékoztak a vendégeknek. A turizmus legnagyobb térségi szakmai fórumára Márton-napján került sor, így elmondható: délelőtt a konferencián tolloztás volt, délután a múzeumban tollfosztás volt...

Kelemen Gábor